Waarom is digitalisering een politiek zaak?

Waarom is er soms nog te weinig debat over?

- Het is een kwestie van uitvoering
- ‘Ik ben geen expert op IT-gebied’, algoritme-angst
- Onvoldoende bewustzijn van de impact die digitalisering heeft
- Afwegingskader van ‘publieke waarden’ en ‘ethiek’ is te abstract

Publieke waarden voorop

Thema	Vraagstukken
Privacy	Gegevensbescherming, privacy, digitaal huisrecht, mentale privacy, surveillance, doelverschuiving
Veiligheid	Informatieveiligheid, identiteitsfraude, fysieke veiligheid
Autonomie	Keuzevrijheid, vrijheid van meningsuiting, manipulatie, paternalisme
Controle over technologie	Controle en inzicht in algoritmen, verantwoordelijkheid, onvoorspelbaarheid
Menselijke waardigheid	Dehumanisatie, instrumentalisering, deskilling (afleren van vaardigheden), desocialisatie, technologische werkeloosheid
Rechtvaardigheid	Discriminatie, uitsluiting, gelijke behandeling, stigmatisering
Machtsverhoudingen	Oneerlijke concurrentie, uitbuiting, relatie burger-overheid-bedrijf

Inmiddels kabinetsbeleid

Maar al langer bekend in Utrecht

Publieke waarden concreet maken

Waarden → normen → ontwerpeisen

Instrument om kwesties in het vizier te krijgen: meer of minder keuzevrijheid, versterkt een algoritme discriminatie of niet? Etc.

Stappenplannen en afwegingskaders volgen (bijv. Bolt, Verweij, Van Delden, *Ethiek in praktijk*)

Denkraam Rathenau Instituut

Hulpmiddelen

Handvest voor de slimme stad GL (2019)

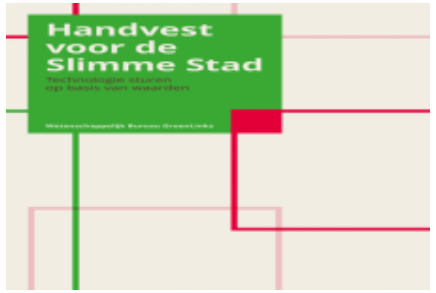

VNG: principes digitale samenleving (2019)

VNG: Handreiking digitale ethiek (2022)

Digitale Raadgever (UU) en DataWijzer

De Digitale Raadgever

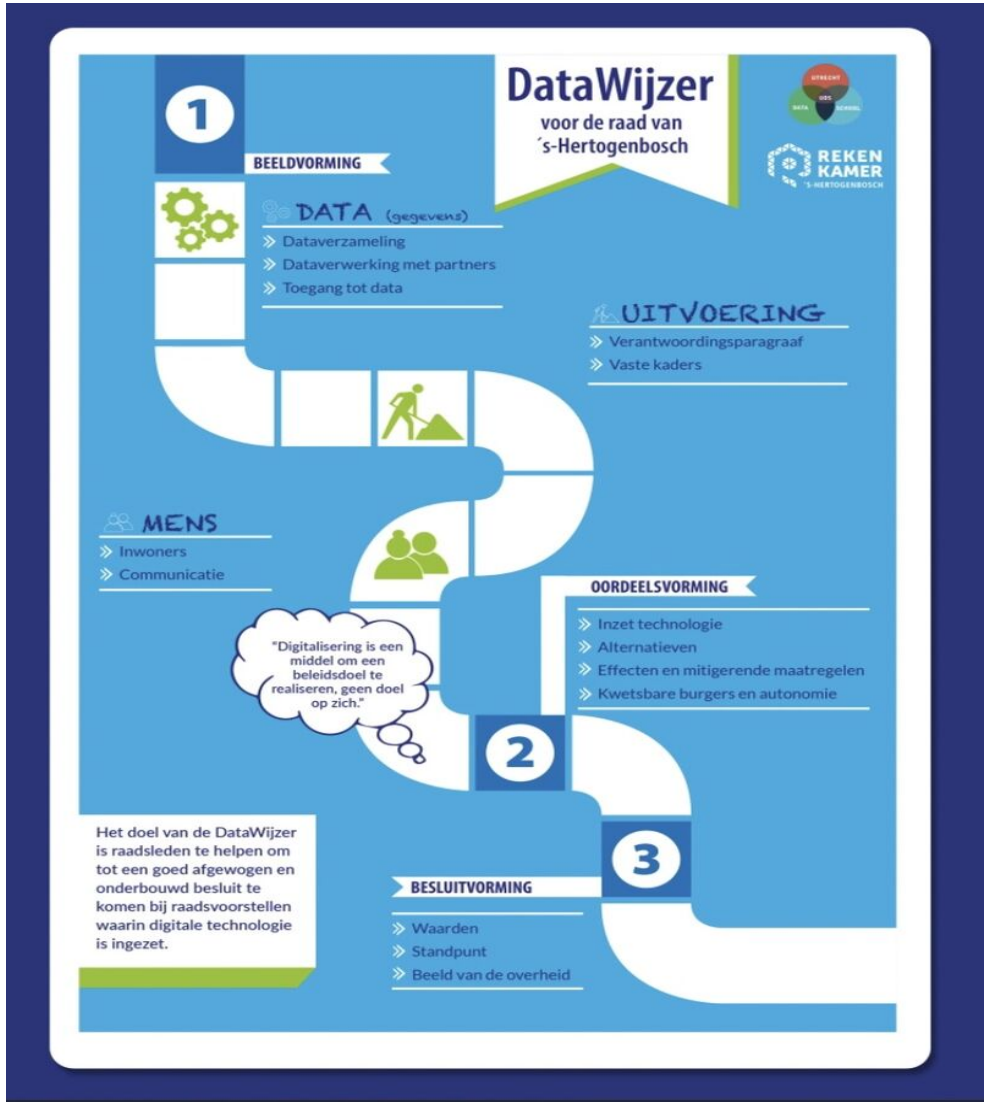

Ethiek als versneller

Samenvattend

1. Digitalisering is *geen* neutraal instrument, het is een politieke zaak.
2. Een raadslid kan meepraten –en meebeslissen *ook* bij gebrek aan technische kennis.
3. Diverse handvatten zijn ontwikkeld om daarbij te helpen.
4. Ethiek is *geen* blokkade, juist niet tijdig nadenken over waarden remt digitale innovatie.

Hoe richt je de organisatie in? Opties

- ✓ Wethouder voor digitalisering
- ✓ Raadscommissie voor digitalisering
- ✓ Ethische commissies/burgerpanels: intern en/of extern
- ✓ Algoritmeregisters aanleggen en openbaar maken (transparantie)
- ✓ Samenwerking zoeken met partners (‘ecosysteem’), bijvoorbeeld tussen gemeenten (Drechtsteden, Brabantstad)
- ✓ Nieuwe specialisten bij ambtelijke uitvoering: juristen, intermediairs
- ✓ Maak de organisatie lerend: bij living labs, moresprudentie